

SÁGHY ILDIKÓ

„... MÁSKÉNT NEM TEHETEK!”

Lutheránus teológiai végzettségem csak látszólag könnyíti meg a helyzetemet, amikor a Lyukasóra szerkesztőjeként folyóiratunk reprezentatív, reformációs különszámát szándékozom most olvasóink kezébe adni. Mert egyfelől ez a szubjektív momentum még inkább kézenfekvővé teszi azt az előzetes elgondolásomat, hogy dr. Luther Márton alakja, az *ecclesia reformanda*, vagyis az egyház megújításának elindítója kerüljön a középpontjába e kiadványunknak. Másfelől viszont ugyanez felelősségre int a tekintetben, hogy az érzékeny és tisztességes egyensúlyt az e témához képest szűkre szabott publikációs gyűjteményben megtaláljam.

Nem szeretném, ha félreértenének, amikor megkockáztatom ezt a mondatot: azt hiszem, értem Luthert. És itt nem a tudós teológus okfejtéseire gondolok, aki minden eszmefuttatását a *philosophia est ancilla theologiae* (a filozófia a teológia szolgálóleánya) latin mondás igazságához igazította, hanem, mondhatjuk így, a lutheri mentalitásra, Luther magatartásának mikéntjére. Arra a bizonyos „Itt állok, másként nem tehetek!” életre szóló tartásra, amellyel a Worms-i birodalmi gyűlésen is ragaszkodott meggyőződéséhez. Nincs is abban semmi különös, ha értem, vagy inkább ösztönösen érzem ezt, hiszen evangélikus papcsaládban, Luther szellemiségén és ezenfelül lelki és érzelmi atmoszférájában nevelkedtem. Mint ahogyan sokan mások is, akik sikerrel vagy sikertelenül, de ugyanígy ösztönzés kaptak gyermekkoruktól a lutheri magatartásforma elsajátítására.

Akkor merül fel bennem ez különösképpen is, amikor hallom vagy olvasom a lényegi mondat

Sola Scriptura
Dr. Luther Márton Bibliája

A Luther-émlékű Worms városában Európa legnagyobb ilyen alkotása (A reformáció genfi emlékművén csak Luther neve tűnik fel, alakja nem). Az 1868-ban készült alkotáson Luther Bibliával a kezében látható, talapzatán négy előreformátorral: Valdo Péter, Wycliff János, Husz János és Girolamo Savonarola alakjával. Az emlékmű Bölcs Frigyes, mint Luther megmentője előtt is tiszteleg.

szószertintiségét vitató elmélkedéseket. Az egyik internetes lexikon írja: „Állítólagos beszéde a Worms-i birodalmi gyűlésen, 1521. április 18-án.” Állítólagos? De hiszen, bárhogy fogalmazta, nemcsak beszédével, hanem minden rezdülésével állt ki emellett. Nem hivalkodóan, vagy mellőngetően, ahogyan néha magyarázzák, inkább már-már kétségbeesetten, szétárt karokkal, hiszen halálveszélyt vont ezzel a saját fejére. Végőskig feszítve a gondolatot: értsétek meg, nincsen más választásom! Belső kényszer ez, ha akarom, ha nem, ezt kell tennem! Luther egész élete szól erről a mondatról. Aki ezt nem érzékeli, az nem érezheti az akkor nagyon is forradalminak számító tettek és mondatok elképesztő erejét és sodrását.

És napjaink Európájának éppolyan nagy szüksége van erre a mondatra, mint ahogyan Luther Márton korában volt szüksége Európának.

Ezért is tartom fontosnak a jubileumi emlékvét, a reformáció 500. évfordulójának megünneplését. Valljuk meg őszintén, amikor a reformációs megemlékezések különféle eseményeivel találkozunk, vajon ezek nélkül nem rohannánk-e el felületesen – ahogyan ezt másszor is megtesszük – az 500. évforduló mondandója mellett? Sokszínű egyházi és kulturális események, szellemi történé-

sek sora segít minket az emlékvben abban, hogy mindez be is épülhessen az életünkbe.

Egy időben parázs vita zajlott Luther 95 tételének kiszögezése körül is. Maga Luther tette-e ki a wittenbergi Vártemplom kapujára, vagy Melanchthon, Luther közeli barátja és munkatársa, aki később ezt a tényt fel is jegyezte? Netán a wittenbergi egyetem pedellusára bízták ezt a teendőt? Kalapáccsal szögezték, vagy ragasztották az akkoriban hirdetőtáblának számító kapura a téziseket, amely cselekvést illetően módon mindennaposnak tekintettek akkoriban, így rögtöni feljegyzését sem tartották fontosnak. S közben mintha elsikkadna annak ténye, hogy Luther a Szentírásra hivatkozva, a lelkiismeretétől vezérelve leírta a nagy horderejű gondolatokat, s elküldte egyházi feljebbvalóinak akkor, amikor a római egyház vezetői szerte Európában élet- és halál urainak számítottak.

Luther tehát ötszáz évvel ezelőtt nemcsak a wittenbergi Vártemplom kapujára tette ki 95 tételét, hanem Európa kapujára szögezte fel azt.

Ó bárcsak, mai protestáns európaiak, néhány szögnyivel mi is odaerősíthetnénk ezeket a Szentírásához visszatérítő, lehullani készülő tételeket Európa omladozó kapujára! ♦♦